

Osoby niezamężne i nieżonate w polskich rodzinach

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997-2017

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

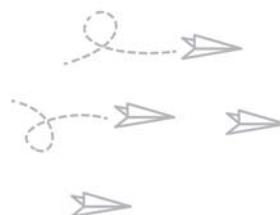
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

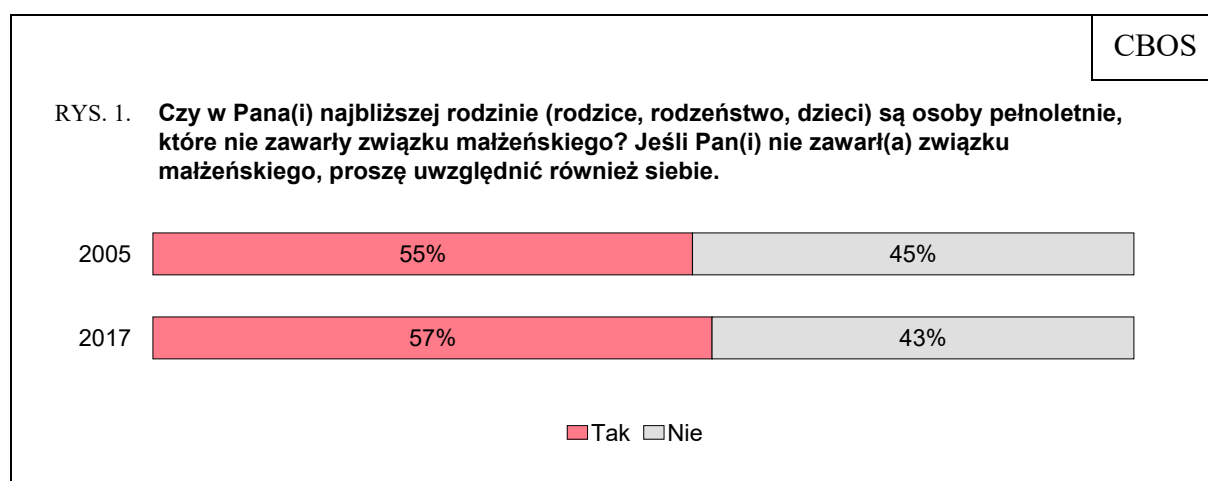
Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Przeobrażenia we współczesnych społeczeństwach wywierają znaczący wpływ na sferę życia rodzinnego i jednostkowego. Młodzi ludzie zawierają małżeństwa coraz później, jak również – co znamienne – coraz rzadziej, co wynika z możliwości realizowania się w układach alternatywnych. Mowa tu o kohabitacji, życiu w samotności, komunie itp. Jak to wygląda w Polsce? W jednym z naszych ostatnich badań¹ przyjrzelśmy się sytuacji osób, które ukończyły 18 lat i z formalnego punktu widzenia są stanu wolnego, a więc niezamężne i nieżonate. Pytania, na które szukaliśmy odpowiedzi, to m.in.: ile jest takich osób w polskich rodzinach, w jakim są wieku, czy żyją w związkach nieformalnych, czy mieszkają ze swoim partnerem (swoją partnerką), jaka jest ich sytuacja lokalowa.

OSOBY PEŁNOLETNIE STANU WOLNEGO W RODZINACH

Ponad połowa respondentów (57%) deklaruje, że w ich najbliższej rodzinie (rodzice, rodzeństwo, dzieci lub oni sami) są osoby pełnoletnie, które nie wstąpiły w związek małżeński. W porównaniu z pomiarem z 2005 roku nastąpił nieznaczny (2-punktowy) wzrost odsetka takich deklaracji.

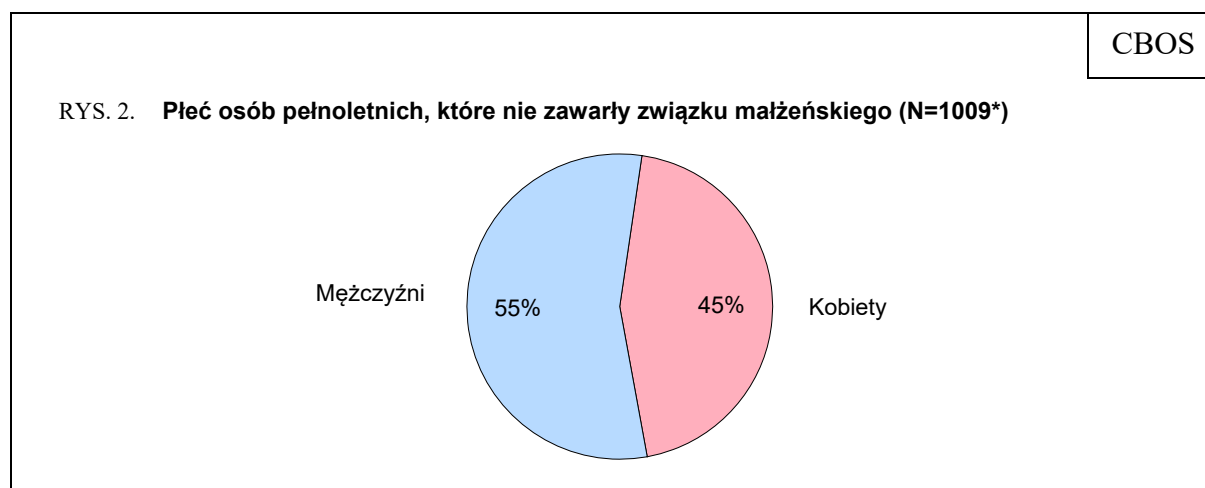
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (325) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 czerwca 2017 roku na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Podobnie jak dwanaście lat temu przeważają rodziny, w których jest jedna taka osoba (52%). W co trzeciej rodzinie (32%) są dwie pełnoletnie osoby stanu wolnego, a w co dziesiątej (10%) – trzy. W sześciu rodzinach na sto (6%) są co najmniej cztery osoby mające ukończone osiemnaście lat, które nie zawarły związku małżeńskiego. Na każdą polską rodzinę przypada średnio jedna taka osoba.

Tabela 1

Liczba osób pełnoletnich, które nie zawarły związku małżeńskiego, przypadających na rodzinę	2005 (N=570)	2017 (N=581)
1 osoba	52% rodzin	52% rodzin
2 osoby	33% rodzin	32% rodzin
3 osoby	10% rodzin	10% rodzin
4 osoby i więcej	4% rodzin	6% rodzin

Większość pełnoletnich osób, które nie zawarły związku małżeńskiego, to mężczyźni (55%); kobiety stanowią nieco ponad dwie piąte tej grupy (45%).

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Dwie na pięć osób pełnoletnich stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) nie przekroczyło jeszcze 24 roku życia (41%), porównywalną liczebnie grupę (39%) stanowią osoby mające od 25 do 34 lat. Co ósma osoba jest w wieku 35–44 lata (13%), pozostałe zaś mają 45 lat i więcej (7%). W porównaniu z rokiem 2005 nastąpił spadek odsetka osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) w wieku 18–24 lata oraz wzrost odsetka osób mających od 25 do 44 lat. Średnia wieku osoby pełnoletniej stanu wolnego (niezamężnej i nieżonatej) w polskiej rodzinie wynosi 29 lat. W pomiarze z 2005 roku taka osoba była o dwa lata młodsza – miała średnio 27 lat.

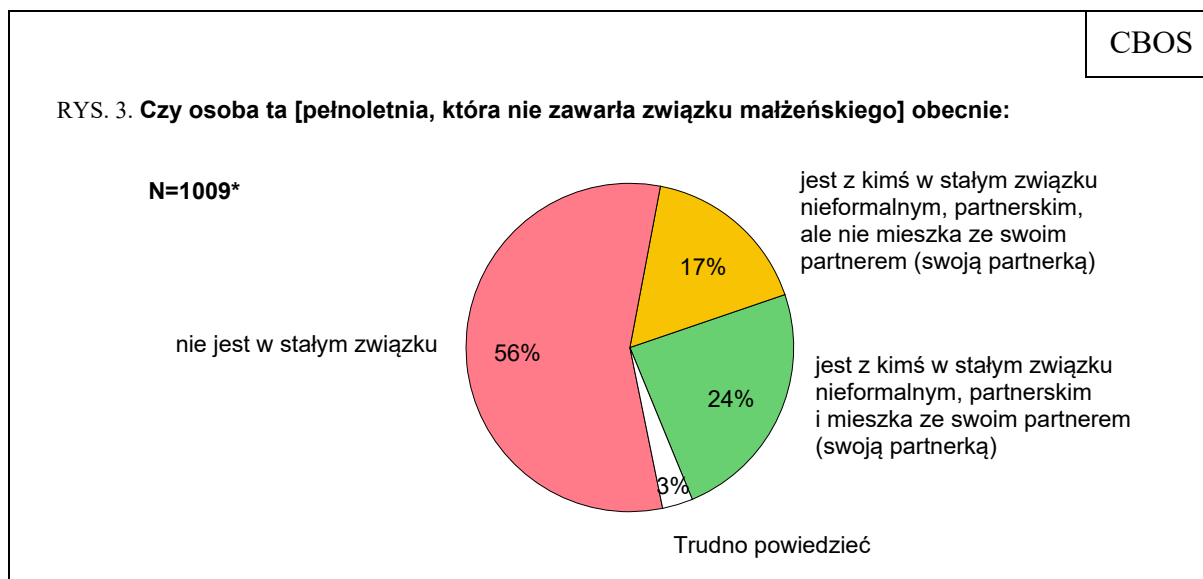
Tabela 2

Wiek osób pełnoletnich, które nie zawarły związku małżeńskiego	2005 (N=943*)	2017 (N=927*)
18–24 lata	54%	41%
25–34	32%	39%
35–44	8%	13%
45–54	3%	4%
55–64	1%	2%
65 lat i więcej	2%	1%
Średnia wieku	27 lat	29 lat

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach (pominięto braki danych)

NIEFORMALNE ZWIĄZKI PARTNERSKIE OSÓB PEŁNOLETNICH STANU WOLNEGO

Większość (56%) osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) nie ma partnera (partnerki). Co czwarta osoba z tej grupy żyje w konkubinacie (24%), prawie co piąta zaś (17%), choć pozostaje w związku nieformalnym, nie mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką).

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Jak wynika z badań, w każdej kategorii wiekowej osób pełnoletnich stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) przeważają takie, które nie żyją w stałym związku nieformalnym. Posiadanie partnera (partnerki) i wspólne z nim (nią) zamieszkiwanie najczęstsze jest wśród pełnoletnich osób niezamężnych i nieżonatych w wieku 25–44 lata. Natomiast posiadanie stałego partnera (stałej partnerki) bez wspólnego z nim (nią) zamieszkiwania najczęstsze jest wśród najmłodszych – od 18 do 24 roku życia.

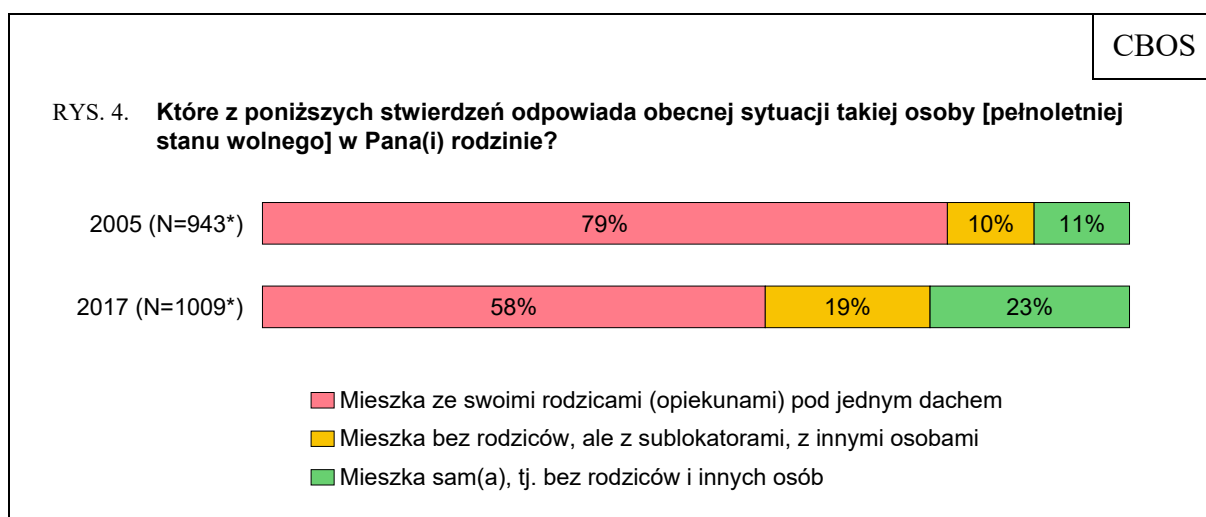
Tabela 3

Czy osoba ta obecnie*:	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
– jest z kimś w stałym związku nieformalnym, partnerskim i mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką)	16	31	35	20	11	27
– jest z kimś w stałym związku nieformalnym, partnerskim, ale nie mieszka ze swoim partnerem (swoją partnerką)	25	17	9	13	6	2
– nie jest w stałym związku	57	49	54	65	79	69

* Pominięto „trudno powiedzieć”

SYTUACJA LOKALOWA OSÓB PEŁNOLETNICH STANU WOLNEGO

Większość osób pełnoletnich stanu wolnego mieszka ze swoimi rodzicami (58%), pozostali mieszkają oddzielnie (42%), przy czym niemal co czwarty to typowy singiel (23%), natomiast nieznacznie mniejszą liczebnie grupę (19%) stanowią mieszkający bez rodziców, ale w towarzystwie sublokatorów lub innych osób. W porównaniu z rokiem 2005 istotnie zmniejszył się odsetek dorosłych nieżonatych i niezamężnych mieszkających z rodzicami, natomiast podwoił się odsetek żyjących w pojedynkę oraz mieszkających z osobami innymi niż rodzice.

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Jeżeli chodzi o pełnoletnie i niezamężne kobiety, to połowa z nich mieszka z rodzicami pod jednym dachem (51%), ponad jedna czwarta żyje samodzielnie (27%), a co piąta mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami lub innymi osobami (22%). Z kolei w grupie pełnoletnich

i nieżonatych mężczyzn odsetek mieszkających z rodzicami jest nieco większy niż wśród kobiet (59%). Jeden na pięciu mężczyzn stanu wolnego mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami (21%) i niemal tyle samo stanowią typowi single – mieszkający bez rodziców i innych osób (20%, tj. o 7 punktów procentowych mniej niż w przypadku kobiet).

Tabela 4

Które z poniższych stwierdzeń odpowiada obecnej sytuacji takiej osoby w Pana(i) rodzinie?	Płeć	
	kobiety	mężczyźni
	w procentach	
Mieszka ze swoimi rodzicami (opiekunami) pod jednym dachem	51	59
Mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami, z innymi osobami	22	21
Mieszka sam(a), tj. bez rodziców i sublokatorów	27	20

Jak wynika z badań, mieszkający z rodzicami stanowią najliczniejszą grupę wśród osób nieżonatych i niezamężnych w wieku między 18 a 44 rokiem życia (18–24 lata – 67%, 25–34 lata – 52%, 35–44 lata – 44%). Odmiennie przedstawia się sytuacja wśród osób, które mają 45 lat i więcej, co może wynikać z faktu, że ich rodzice nie żyją.

Osoby w wieku 18–24 lata, jeśli już mieszkają bez rodziców, to nieco częściej z sublokatorami (18%) niż samodzielnie (15%), natomiast osoby między 35 a 44 rokiem życia – przeciwnie: 36% z nich mieszka samodzielnie, a 20% z dala od rodziców, ale w towarzystwie innych osób. Zamieszkiwanie z osobami innymi niż rodzice najczęściej dotyczy ludzi mających co najmniej 55 lat, natomiast bycie singlem, a więc mieszkanie bez rodziców i sublokatorów, odnosi się głównie do osób w wieku od 45 do 54 lat oraz mających 65 lat i więcej.

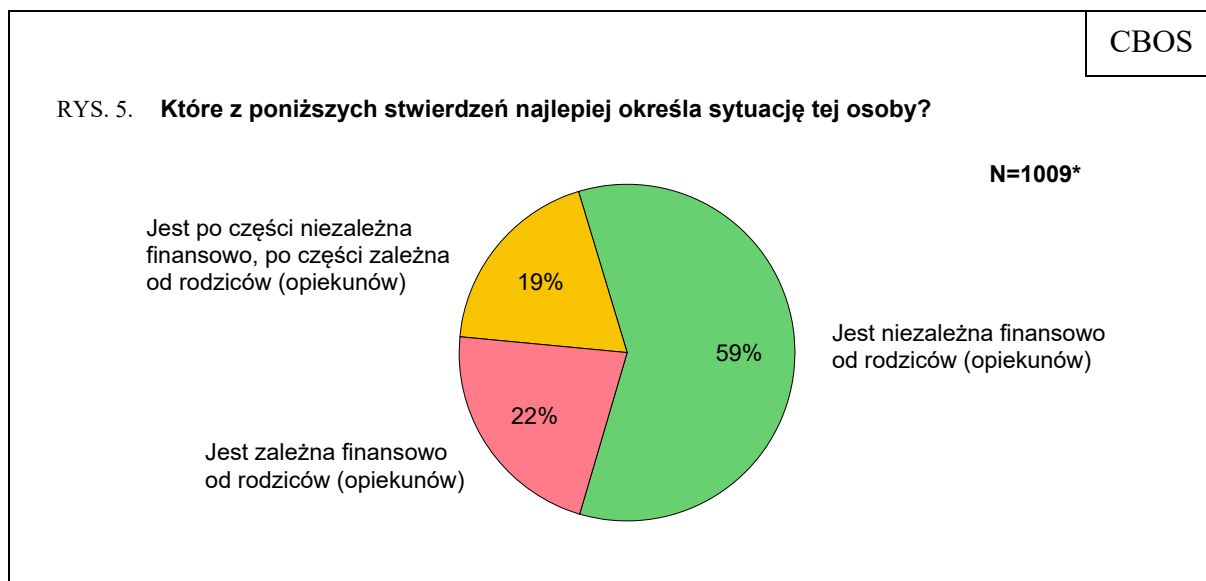
W porównaniu z pomiarem z 2005 roku odsetek osób niezamężnych i nieżonatych mieszkających z rodzicami zmalał wśród tych, które mają od 18 do 24 lat, wzrósł natomiast w grupie wiekowej 25–44 lata.

Tabela 5

Które z poniższych stwierdzeń odpowiada obecnej sytuacji takiej osoby w Pana(i) rodzinie?	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
Mieszka ze swoimi rodzicami (opiekunami) pod jednym dachem	67	52	44	34	32	16
Mieszka bez rodziców, ale z sublokatorami, z innymi osobami	18	24	20	18	31	35
Mieszka sam(a), tj. bez rodziców i sublokatorów	15	24	36	48	37	49

(NIE)ZALEŻNOŚĆ FINANSOWA

Większość osób stanu wolnego (niezamężnych i nieżonatych) jest całkowicie niezależna finansowo od swoich rodziców (59%). W pełni uzależniona od ich pomocy jest co piąta osoba z tej grupy (22%), natomiast nieznacznie mniejszy odsetek (19%), choć korzysta ze wsparcia rodziców, ma również własne środki na swoje utrzymanie.

*Pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate w rodzinach

Pełna niezależność finansowa od rodziców w przypadku osób pełnoletnich stanu wolnego jest tym częstsza, im bardziej zaawansowany wiek tych osób – dotyczy niespełna połowy osób mających od 18 do 24 lat, a wśród mających 45 lat i więcej jest niemal powszechna.

Tabela 6

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej określa sytuację tej osoby?	Osoby pełnoletnie, które nie zawarły związku małżeńskiego według grup wiekowych					
	18–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej
	w procentach					
Jest niezależna finansowo od rodziców (opiekunów)	45	70	76	80	81	88
Jest po części niezależna finansowo, po części zależna od rodziców (opiekunów)	21	19	10	8	15	6
Jest zależna finansowo od rodziców (opiekunów)	34	11	14	12	4	6

Trwający od lat proces „demokratyzacji” życia małżeńsko-rodzinnego zapoczątkował istotne zmiany w formach egzystencji (współegzystencji). Obecnie pełnoletnie osoby niezamężne i nieżonate mają wiele możliwości w tym zakresie – od życia w pojedynkę, poprzez konkubinat, życie w komunie, do mieszkania z rodzicami mimo osiągnięcia dorosłości. Jak wynika z przeprowadzonych badań, na każdą nuklearną rodzinę w Polsce (rodzice + dzieci) przypada średnio jedna pełnoletnia osoba, która nie zawarła związku małżeńskiego. O ile w roku 2005 większość takich osób mieściła się w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat, o tyle obecnie przeważają w tej grupie osoby mające co najmniej 25 lat, a średnia ich wieku wzrosła z 27 do 29 lat. Ponad połowa pełnoletnich nieżonatych i niezamężnych nie tworzy obecnie stałego związku nieformalnego (56%), a blisko trzy piąte nadal mieszka razem z rodzicami (58%)². Jednocześnie większość (59%) jest całkowicie niezależna finansowo od swoich rodziców.

Opracowali

Rafał BOGUSZEWSKI

Mariola PISZCZATOWSKA-OLEKSIEWICZ

² W przygotowaniu komunikat CBOS o pełnoletnich, którzy nie zawarli związku małżeńskiego i nadal mieszkają razem z rodzicami.